

Bevezetés

A vállalkozások tevékenységének fejlesztéséhez a stratégiai döntések közé tartozóan a vállalkozások tulajdonosainak meg kell vizsgálniuk a rendelkezésükre álló finanszírozási forrásaikat. Amennyiben e források nem fedeznék a megvalósítással kapcsolatos ráfordításokat, úgy döntést kell hozni a fejlesztés pénzügyi fedezésével kapcsolatban. A körülmények mérlegelése után vagy a megvalósítás, vagy annak elhalasztása lehet a döntés eredménye. A mennyiben a megvalósítással kapcsolatos választást preferálják a döntéshozók, úgy a fejlesztési források biztosításával kapcsolatos alapos vizsgálatra, mérlegelésre kell sort keríteni. Ennek a döntéshozatali sorozatnak egyik fontos eleme a megvalósítást biztosító finanszírozási források feltárása az egyik olyan mozzanat, amelynek hosszabb távú hatásainak mérlegelésére is szóba kerülő kérdés. Az adott időszakban rendelkezésre álló lehetőségek közül választási lehetőségek mérlegelésének elengedhetetlen követelmény annak vizsgálata is, hogy a saját, vállalkozási erőforrások milyen módon és milyen feltételek mellett biztosíthatóak. Természetesen a lehetséges idegen források feltárása is szóba kerül, mert gyakran előfordul, hogy a saját források nem nyújtanak elégséges anyagi fedezetet a megvalósításhoz.

A fejlesztési döntések eredményének számviteli nyilvántartásokban történő rögzítése és bemutatása is elengedhetetlen eleme a vállalkozás életének, hiszen az adott tulajdonos vállalkozási vagyonának változásával kapcsolatosan felmerülhetnek olyan kérdések, amelyek befolyásolhatják a valós bemutatás követelményének érvényesítését.

A megvalósítás finanszírozási forrásainak pontos bemutatása befolyásolja a vállalkozás számviteli adatait áttekintő, vizsgáló érdeklődők, partnerek, finanszírozásban résztvevők véleményének kialakítását, amelyre hatással van a vállalkozás számviteli nyilvántartásait bemutató beszámoló kellő részletezettsége és pontossága.

A döntéshozók finanszírozással kapcsolatos vizsgálatának biztosan mérlegelnie kell az idegen források között a lízingből történő beszerzés lehetőségét is az összes többi forrás mellett. A számviteli nyilvántartásokban történő lízinggel kapcsolatos bemutatás azonban nem jelent egyszerű technikát, ezért érdemes foglalkozni azzal, hogy a helyes könyvelés hogyan alakítható ki, milyen feltételei vannak a számvitelileg megfelelő nyilvántartásba vételnek, és annak beszámolóban történő bemutatásának.

1. A lízingbe vétel, mint gazdasági esemény

A bevezetésben leírtak szerint az eszköz lízinggel történő beszerzése jelentősebb gazdasági eseménynek számíthat a vállalkozás életében, mert maga a tárgyi eszköz beszerzését érintő kötelezettség hosszútávú, egyedi elszámolás megvalósítását követeli meg a számviteli előírások szerinti nyilvántartásoknak megfelelően. Másrészt a tárgyi eszköz nagyobb értékére tekintettel és annak bekerülési értékének megállapítása és bemutatása is nagyobb körültekintést igényel. Kiinduló pontként kezelendő az a tény, hogy a lízinggel beszerzett eszköz felett a lízingbevevő csak a birtoklás és a használat jogát szerzi meg. Ezért a jogért meghatározott használati díjat fizet a lízingbeadónak.

1.1 Pénzügyi lízing

A vevő által előre kiválasztott eszköz beszerzésére és finanszírozására terjed ki a lízing szerződéssel kapcsolatos megállapodás a felek között még akkor is, ha beszerezni kívánt tárgy eredeti szállítója (eredeti beszerzője), finanszírozója (lízingbeadója) és lízingbe vevője eltér egymástól.

A pénzügyi lízing esetén a vevő a lízingbeadótól lízingbe veszi az általa kiválasztott eszközt úgy, hogy az érintett eszköz a lízingbeadó tulajdonában marad. A lízingbevevő csak használati és birtoklási jogot

szerez. Mindez azzal jár, hogy az eszköz működtetéséhez, használatához kötődő összes haszon, és kötelezettség a lízingbevevőhöz kötődik. A lízingbevevő az lízing futam idejének végén az utolsó részlet megfizetése esetén, vagy a lízing maradványértékének kiegyenlítésével szerzi/szerezheti meg a tulajdonjogot az eszköz felett, abban az esetben, ha így dönt. A lízingbeadó lízingdíjat számláz, amely az eszköz értékének megfelelő tőkerészt, a finanszírozáshoz kapcsolódó kamatot és amennyiben a szabályok előírják, akkor felszámított áfát is tartalmazza.

A jelen tanulmányban nem foglalkozom a lízinghez, mint gazdasági eseményhez kapcsolódó adózási – különösen áfához - kapcsolódó kérdésekkel, mert erről elég széles és mélyreható elemzés, ismertetés lelhető fel.

1.2 Nyílt - és zártvégű pénzügyi lízing

A pénzügyi lízing keretében a beszerzett eszközt beruházásként megszerzett eszközként kell kimutatni a számvitelben. Az alapértékét a lízingbeadó által kiállított bizonylat alapján a nyilvántartásokba felvenni és módosítani szükséges az eszköz bekerülési értékét módosító tételek figyelembevételével. Ez után kerülhet sor a tárgyi eszköz üzembe helyezésére, aktiválására. A lízingbevevő hosszúlejáratú kötelezettségként mutatja ki a lízingbeadóval szembeni kötelezettségét, amelyből fordulónapra készülő mérlegében az éven belüli kötelezettséget át kell majd sorolni a rövid lejáratú kötelezettségek közé. Ezt a kötelezettséget kell majd csökkenteni a lízingszerződés szerinti lízingdíj megfizetett részleteivel.

A pénzügyi lízingnek két konstrukciója közül választhat a lízingbevevő. Az egyik a **nyíltvégű pénzügyi lízing és a másik a zártvégű pénzügyi lízing**. A nyíltvégű pénzügyi lízingnél a lízingbevevő tulajdonjogot szerezhet a lízingelt eszköz megvásárlásával, döntése szerint a futamidő végén. A zártvégű pénzügyi lízing esetén a tulajdonszerzés a lízing finanszírozás végén biztosan bekövetkezik az utolsó lízing részlet megfizetésével.

A nyílt - vagy zártvégű pénzügyi lízing közötti különbségtétel - mint korábban említettem -elsősorban adójogi jelentőséggel bír. Számviteli bizonylatolással kapcsolatosan arra szükséges figyelemmel lenni, hogy nyíltvégű pénzügyi lízing esetén minden lízingrészlet esetén, zártvégű pénzügyi lízingnél csak az eszköz átadásakor kerül sor számla készítésre a lízingbeadó részéről. A lízingbeadónál a nyíltvégű pénzügyi lízing minden egyes lízing részlet áfa-adófizetést keletkeztet, a lízingbevevőnél – értelem szerűen – áfa-adólevonást eredményez, amennyibe a levonási lehetőséget az adótörvények megengedik.

A zártvégű lízing esetén az eszközhez kapcsolódó ügylettel összefüggő számlázáshoz kötődik az adóbefizetés. A számviteli szabályok alapján az elszámoláshoz nem szükséges számlát kapnia a lízingelő vállalkozásnak, mert termékértékesítés nem történik a zártvégű pénzügyi lízing esetén. A törlesztő részletek, illetve a kamat elszámolásához a lízing futamideje alatt nincs szükség számviteli bizonylatra, csupán a lízingelő társaság által kibocsátott törlesztő részleteket bekérő dokumentum szükséges.

A hosszúlejáratú kötelezettségként kimutatott forrással szemben a fizetett törlesztő részletek csökkentik a kötelezettséget és a felszámított kamatot a lízingbevevő elszámolja a pénzügyi ráfordítások között az üzleti év eredményét csökkentő tételként. A zártvégű pénzügyi lízing esetén fizetendő kamatként kell kimutatni a kamatot a lízingbevevőnél, nyíltvégű lízing esetén pedig a törlesztő részlet bérleti díjként a kamatot az általános szabályok szerint szintén egyéb pénzügyi ráfordítások között kerül elszámolásra.

1.3 A lízing elszámolásra vonatkozó vállalkozói döntések

A beruházásként történő elszámolás választásakor a lízingbevevő döntése szerinti tárgyi eszköz beszerzésre kerül sor. A lízingbevevő tárgyi eszköz beszerzésére vonatkozó elszámolást kell alkalmazza

számviteli nyilvántartásaiban. Ebből következően a finanszírozásként választott lehetőség befolyásolja a pénzügyi forrás bemutatását a számviteli nyilvántartásokban és a beszámolóban egyaránt. A lízingbevevő ellenérték pénzügyi teljesítésének elszámolására vonatkozó döntését figyelembe véve kell, hogy válasszon a lehetőségek közül.

Amennyiben a lízingbevevő költségként kívánja elszámolni a ráhárított díjakat, úgy operatív lízing választásának választása jelenthet megoldás, amennyiben amortizációt kíván elszámolni a lízingbevevő akkor a pénzügyi lízing választása célszerű. A mérlegelési szempontként jelentős tételt jelent természetesen a fizetendő kamat nagysága, valamint a beszámolóban történő társasági vagyon alakulására való hatásának mérlegelése. Amennyiben a lízingbevevő nem szándékozik tulajdonjogot szerezni a lízingelt vagyontárgy felett akkor az operatív lízing, egyéb esetekben a pénzügyi lízing a lehetséges döntés.

A számviteli törvény 3. § (8) bekezdés 13. pontja szerint *” a pénzügyi lízing a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerinti pénzügyi lízing szerződés alapján létrejött ügylet, ideértve azt is, ha az az anyavállalat és leányvállalata között jött létre.”*

A pénzügyi lízing olyan tevékenységnek tekinthető, amelynek során a lízingbeadó tulajdonát képező vagyontárgyat, vagyoneértékű jogot a lízingbevevő használatba veszi meghatározott időre. Ennek során kockázatot viseli a (a) kárveszély átszállásából eredően; (b) jogosulttá válik a hasznok szedésére; (c) viseli a fenntartási, és amortizációs költségeket; (d) jogosultságot szerez arra, hogy futamidő végén a szerződés szerinti lízingdíj - törlesztő részleteinek és a kamatainak, illetve a maradványértékének - megfizetésével tulajdonjogot szerezzen, vagy saját maga, vagy az általa megjelölt személy.

Az operatív lízingre és a tartós bérletre vonatkozó elszámolások megegyeznek az igénybe vett szolgáltatások során alkalmazott eljárásokkal. A számvitelben a lízingelt eszközre vonatkozó nyilvántartás a tárgyi eszközökre szóló előírások szerint kell történni. Ennek megfelelően a pénzügyi lízing keretében átvett eszközöket a tárgyi eszközök között kell kimutatni a számviteli törvény 23.§ (3) bekezdése szerint.

Ehhez kapcsolódóan ezen eszközöknek meg kell állapítani a bekerülési értékét, a hasznos élettartamát, maradványértékét. Ezek során figyelemmel kell lenni a lízingszerződésben szereplő paraméterekre. A mérlegben a megfizetett lízingdíjakkal csökkentett kötelezettséget kell kimutatni a fordulónapra vonatkozóan.

A számvitelben az eszközt akkor is ki kell mutatni, ha az a vállalkozás birtokába, használatába került, függetlenül a tulajdonjog megszerzésétől. Ebből következően a nyíltvégű pénzügyi finanszírozásban beszerzett eszköz számviteli nyilvántartásokban történő bemutatásának követelménye megvalósítandó azzal, hogy az eszköz átadásának bizonyítékául szolgáló dokumentumok alapján rögzítésre kerül az eszköz a lízingbevevő könyveiben.

1.4. Operatív lízing

Az operatív lízing - másként említve tartós bérletnek is nevezhető – bérlettel kapcsolatos gazdasági eseményt takar. Az érintett eszköz tulajdonosa az eszközt a vevőnek meghatározott időre, a megállapodásban meghatározott díj ellenében átadja használatra, amelyet a lízingbevevő birtokba vesz. A megállapodás alapján az érintett eszköz tulajdonosa korlátozhatja a használatot is. Az eszköz használatának üzemeltetési kockázatát, a használattal kapcsolatosan felmerülő költségeket a lízingbevevő és a lízingbeadó megoszthatja egymással, de gyakran a lízingbevevő viseli ezeket, mint üzemeltetési költségeket. A szerződéses futamidő végén az érintett eszköz visszakérül a tulajdonoshoz. Ezzel megnyílik a lehetőség az újra bérbeadásra, vagy el is adhatja azt.

A lízing típusának eldöntésekor nagy jelentőséggel bír az írásban megkötött lízingszerződés vizsgálata, mert annak hatása van a számviteli elszámolások folyamatára, amely jelen tanulmányunk témája. A számvitelben az előzőekben említetteknek megfelelően az elszámolás lehetséges módjai közül az egyik az **operatív lízing**, amely az eszközök bérletére vonatkozó elszámolási szabályokat követi. A **pénzügyi lízing** elszámolására a számviteli szabályok különleges elszámolási eljárást írnak elő a törvényben. A számviteli előírások szerint akkor is ki kell mutatni a társaság eszközei között a lízinggel beszerzett eszközt, ha az nem kerül a társaság tulajdonába, hanem csak használatába, vagy birtokába adja a lízingelő társaság.

1.5 A lízing könyvelési tételei

A zártvégű lízing keretében beszerzésre kerülő eszközhöz kapcsolódó számviteli tételek az alábbiak szerint alakulnak a zártvégű pénzügyi lízing esetén:

- 1.) Lízingbevevőnél tárgyeszköz beszerzés piaci értéken történő bemutatása a lízingbeadó számlája alapján:

T 161 – K 448 eszköz beszerzésre vonatkozó összes módosító tétellel együtt (illetékek, átírási díjak, beszerzéshez kapcsolódó egyéb költségek stb.)

- 2.) T 11 -..... 14 K - 161 aktiválásnál a bekerülési érték helyes megállapítására kell figyelemmel lenni

T 466 - K 454 Külön tételben kell az előzetesen felszámított Áfát könyvelni, vagy teljes számla szerinti értéken, vagy a levonási hányadnak megfelelően.

- 3.) A lízingbevevő a lízingelt eszköz használatbavételekor- üzembehelyezésekor – a hasznos élettartamhoz igazodóan meghatározza a maradványértéket, és elszámolja a számviteli politikájában meghatározott időszakonként az értékcsökkenést

T 571- K 129,139,149

- 4.) T 448- K 384 Tőke törlesztés és lízing kamat törlesztése lízingbevevőnél

T 8722- K 384 Kamatrész elszámolása bankbizonylat alapján

- 5.) T 161-K 448 , majd T 11- ..14 -K 448 maradványérték elszámolása az utolsó lízingdíj alakalmával

A nyíltvégű pénzügyi lízing keretében megvalósuló eszköz finanszírozás számviteli nyilvántartásának tételei az alábbiak szerint történik, amennyiben nem kerül tulajdonba az eszköz:

- 1.) T 552 - K 384 Tőketörlesztés részösszegének elszámolása

T 466 – K 384 számlában felszámított áfa elszámolása a levonhatóság figyelembevételével

A két pénzügyi lízinggel megvalósuló finanszírozás közötti elszámolási különbség látható az előzőekben leírtak alapján. A helyzetet bonyolíthatja az a körülmény, amely az eszköz esetleges tulajdonlásához kötődően merülhet fel. Ennek során az eszköz értékesítésre vonatkozó szabályok szerint szükséges eljárni, azzal a megszorítással, hogy a piaci értékre való figyelemmel kell lenni.

A maradványértéknek megfelelő beszerzési áron kell tulajdonba kerülnie az eszköznek, amelyet állományba szükséges venni úgy, hogy a lízingelt időszakban elszámolt nyilvántartási értékeit ki kell vezetni a könyvekből. A lízingelő társaság által kibocsátott számla alapján kell felvenni a könyvekbe az eszközt. Az előző bekezdésben leírt szabályok alkalmazásával kell eljárni minden tanulmányban bemutatott lízingbeszerzések esetén.

Pécs, 2025. május 16.

Dr. Biró Zoltán